

Ri vi	Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä	Huomiointi kaavaehdotuksessa
2	Luontoympäristö	
3	Lapin ELY-keskus on antanut Suuripään Natura-alueen Natura-arvioinnista lausunnon. Lausunnon mukaan Natura-arviointia tulee täydentää.	Natura-arviointia on täydennetty kaavaehdotusvaiheeseen.
4	Tuotantoalueen kaapelointien, huoltoteiden ja mahdollisten uusien voimalapaikkojen kohdalla tarkentavat maastokartoitukset erityisesti pohjavesivaikutteisten luontotyyppien (lähteet ja tihkupinnat) osalta ovat tarpeen yksityiskohtaisen suunnittelun edetessä.	Kasvillisuuskartoitus tehty riittävästi kaava-alueelle eikä lähdeluontotyyppikohteita löytynyt.
5	Toteutettavan sähkönsiirtolinjavaihtoehdon kohdalla tarkentavia maastokartoituksia tulee tehdä lähdeluontoluontotyyppien osalta, mikäli valittua sähkönsiirtolinjaa ja sen vaikutusalueita ei ole kartoitettu maastossa.	Sähkönsiirto toteutetaan johdonvarsiliitynnällä olemassaolevaan Tervolan Energia ja Vesi Oy:n voimajohtoon.
6	Myös muiden luontotyyppien ja kasvillisuuden osalta tarkentavat maastokäynnit ovat tarpeen, mikäli valitun siirtolinjavaihtoehdon alueella on lettosoitaita tai mahdollisia kalkkikalliokohteita (dolomiittisen karbonaattikiven alueet sähkönsiirtolinjavaihtoehtojen pohjoisosissa).	Sähkönsiirto toteutetaan johdonvarsiliitynnällä olemassaolevaan Tervolan Energia ja Vesi Oy:n voimajohtoon. Mikäli Tervolan Energia ja Vesi Oy joskus saneeraavat voimajohtoon, heille luovutetaan kaikki Vitsakankaan tuulivoimahankkeen selvityksissä saatu tieto ja perusteltu päätelmä saneerausselvitysten tueksi.
7	Jos valittu sähkönsiirtoreitti kulkee Suuripään Natura-alueen tai muiden lettosoiden läpi, tulee sähkönsiirtolinjan ja sen vaikutusalueen letoilta kartoittaa maastossa rauhoitettujen lettosammalten kiiltosirppisammalten (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>) ja isonuijasammalten (<i>Meesia longiseta</i>) mahdolliset esiintymät, sillä sammalia ei ole sisällytetty kasvillisuusselvityksiin.	Valittu sähkönsiirtolinja ei sijoitu Suuripään Natura-alueelle.
8	Yhteysviranomainen on pääosin yhtä mieltä arvioinnissa esitetystä johtopäätöksestä tuotantoalueen osalta, mutta toteaa, että pohjavesivaikutteisiin luontotyypeihin kohdistuvat vaikutukset on voitu arvioida vain maastossa kartoitettujen alueiden osalta. Suunnittelun edetessä kaikki tuotantoalueen kohteet, mihin aiotaan kohdistaa maanrakennusta tai mihin kohdistuu maanrakennuksen vaikutuksia, tulee olla kartoitettuna maastossa lähdeluontotyyppien osalta ennen lopullista päätöstä voimaloiden sijainnista sekä kaapelointien ja huoltoteiden linjauksista ja löydetty lähdeluontotyyppikohteet tulee ottaa huomioon tässä suunnittelussa.	Kasvillisuuskartoitus tehty riittävästi kaava-alueelle eikä lähdeluontotyyppikohteita löytynyt.

9	Voimajohtoreiteiltä vaikutuksia mahdollisiin lähdeluontotyyppeihin, suojeltuihin kalkkikallioluontotyyppeihin ja rahoitettuihin lettosammaliin ei ole voitu arvioida luotettavasti nykytilannetta koskevien tietojen puutteiden vuoksi. Valitulta voimajohtoreitiltä ja sen vaikutusalueelta tulee kartoittaa mahdolliset lähdeluontotyytit, kalkkikallioluontotyytit ja rauhoitettujen lettosammalten esiintymät ennen sähkösiirtolinjan ja sen rakentamistoimien yksityiskohtaista suunnittelua ja mahdolliset esiintymät tulee ottaa huomioon pylväspaikkojen sijoittelussa sekä rakentamistoimien toteutustavoissa ja ajoituksessa, niin ettei mm. rauhoitettujen lettosammalten esiintymiä tuhota. Suuripään Natura-alueen osalta on tärkeää huomata, että rauhoitetut lettosammalet kiiltosirppisammal (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>) ja isonuijasammalen (<i>Meesia longiseta</i>) ovat Suuripään Natura-alueen suojeluperustelajeja ja siten niihin ei voi kohdistua merkittävää heikennystä (LSL 9/2023 34 §).	Valittu sähkönsiirtolinja ei sijoitu Suuripään Natura-alueelle. Sähkönsiirto toteutetaan johdonvarsiliitynnällä olemassaolevaan Tervolan Energia ja Vesi Oy:n voimajohtoon.
10	Linnusto:	
11	Yhteysviranomaisen pitää linnustoon kohdistuvaa vaikutusten arviointia pääosin luotettavana. Erityisesti päiväpetolintujen kohdalla tuotantoalueiden kielteiset vaikutukset sekä pesimälinnustoon että alueen yli muuttaviin piekanoihin ovat yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioinnissa esitettyä suuremmat ja merkittävämmät. Tehty linnustaselvitys ei myöskään kata kaikkien tuotantoalueen ja sen vaikutusalueen tärkeiden päiväpetolintulajien saalistuslentotarkkailua, mikä jättää arviointiin epävarmuutta.	Tuulivoima-alue sijoittuu piekanojen kevään päämuuttoreille (Lehtiniemi & Toivanen, 2023). Kevätmuuttoreurannan tulosten perusteella hankealueen yli muuttavien kurkien (848 havaittua yksilöä) ja piekanojen (131 havaittua yksilöä) määrät ovat suhteellisen runsaita, ja kyseiset lajit lentävät useimmiten riskikorkeudella. Monet piekanat pysähtyvät myös saalistamaan Yli-Paakkolan pelloille tuulivoima-alueen läheisyyteen, joten tuulivoimaloiden rakentamisesta voi kohdistua kielteisiä vaikutuksia muuttaville piekanoille. Toisaalta hankealueen länsipuolella Kemijoki säilyy muuttoreitin suuntaisena muuton johtolinjana Vitsakankaan hankkeen toteuttamisesta huolimatta, joten piekanoilla on myös mahdollisuus kiertää tuulivoimalat. Kokonaisuutena hankkeen vaikutukset linnustoon on arvioitu kohtalaiseksi kielteiseksi YVA-menettelyssä. Muualla Suomessa Piekanojen muuttoreitillä tehtyjen selvitysten perusteella piekanojen on todettu kiertävän tuulivoima-alueita. Natura-arvioinnin perusteella Suuripään suojeluperusteena oleville petolinnuille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia.

12	Suuripään Natura-alue on liitetty Natura-alueverkostoon sekä luontodirektiivin (SCA), että lintudirektiivin (SPA) perusteella. Koko Natura-alue on luokiteltu myös Suomen tärkeäksi lintualueeksi (Suuripää-Joutsijärvi, FINIBA, 910056). Tuotantoalueella sijaitseva Kummunjärvi on luokiteltu maakunnallisesti tärkeäksi lintualueeksi. Molemmat tuotantoaluevaihtoehdot sijaitsevat hyvin lähellä linnustollisesti erittäin arvokkaita kohteita ja kaksi sähkönsiirtolinjavaihtoehdoista sijaitsee osittain kyseisellä linnustollisesti arvokkaalla Natura-alueella. Linnustoselvityksissä on tunnistettu lukuisia lintulajeja ja -lajiryhmiä, joihin voi kohdistua suuria kielteisiä vaikutuksia hankkeen johdosta. Hankkeen vaikutusten merkittävyysarvioinnissa nämä huomattavat linnustovaikutukset saavat kuitenkin liian pienen painoarvon.	Kaavaehdotukseen on valittu tuulivoima-alueen osalta VE2, jossa voimalat sijaitsevat kauempana Natura-alueesta. Kummunjärvi merkitään kaavaan suojelumerkinnällä s-1. Sähkönsiirtoreitiksi on valittu SVE1, joka ei sijoitu Natura-alueelle. Linnustovaikutukset on arvioitu riittävän kattavasti YVA-menettelyssä. Hankkeen rakennustoimet voidaan ajoittaa lintujen pesimäkauden ulkopuolelle. Vaikutusten arviointia Natura-alueen suojeluperusteena olevalle linnustolle on tarkennettu ja päivitetty Natura-arviointi on kaavaehdotuksen liitteenä.
13	Alueellisesti tuotantoalueiden eteläosan kohdalla kokonaisvaikutukset linnustoon ovat yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioinnissa esitettyä kielteisemmät ja merkittävämmät, sillä alueelle sijoittuu linnustoselvityksessä tunnistettujen tärkeiden linturyhmien (kanalinnut, pöllöt ja päiväpetolinnut sekä tervapääsky) pesimäreviirien tihentymä. Kyseinen linnustoselvityksissä linnustollisesti arvokkaaksi todettu alue tulee huomioida voimalasijoittelussa hankkeen jatkosuunnittelussa.	Metsäkanalinnut: Eteläosassa metsäkanalintujen havainnot keskittyvät lounaisosaan, eivät voimaloiden kohdalle. Eteläosan soittimet ovat parin kukon soitimia, jotka eivät ole alueellisesti merkittäviä. Kummunjärven läheinen soidin huomioidaan hankevaihtoehdossa. Yksi suurempi (15 kukkoa) teeren soidin jää 220 m etäisyydelle lähimmistä voimaloista. Yhden alueellisesti merkittävän metson soitimen (6 kukkoa) alueelle on toteutettu avohakkuu vuonna 2023 eikä Vitsakankaan tuulivoimahankkeen katsota heikentävän tätä merkittävästi. Pöllöt: Linnustoselvityksen mukaan alueellisesti hanke todennäköisesti vaikuttaa pöllöihin paikallisella tasolla kohtalaisesti ja Suomen mittakaavassa vähäisesti. Hanke ei vaaranna minkään pöllölajin populaatioita ja elinvoimaisuutta merkittävästi. Vaikutukset ovat pöllöjen näkökulmasta alueelliselta laajuudeltaan vähäisiä ja rajautuvat voimala-alueen läheisyyteen. Sen sijaan ajallinen vaikutus on pysyvä ja pitkäaikainen, sillä voimalat voivat olla toiminnassa jopa 30 vuotta. Päiväpetolinnut: Päiväpetolintujen osalta hankealueen eteläosassa on todennäköisesti erään päiväpetolinnun reviiri, mutta se lentää useammin törmäysriskikorkeuden alapuolella ja pesii soilla, joita hankealueella on vain vähän. Ei paikkauskollinen laji. Tervapääsky: Tervapääskyn osalta vaikutukset on arvioitu vähäisiksi kielteisiksi YVA-selostuksessa, sillä linnustoselvitysten perusteella kyseisistä

		lajeista on tehty vain yksittäisiä havaintoja tuulivoima-alueella. Kaava-alueen eteläosassa ja Kummunjärven läheisyydessä on metsänkäyttöilmoitusten perusteella toteutettu harvennushakkuista selvitysten laatimisen jälkeen 2022-2024.
14	Suunnittelualueen eteläpuoliskolla sijaitsevan suuren petolinnun reviirin lintuyksilöt ovat Suuripään Natura-alueen yksilöitä (Natura-alueen ainoa pari), jolloin niiden pesimäpaikkaan ja sen ympäristöön ja saalistusreitteihin kohdistuvat kielteiset vaikutukset muodostuvat merkittäviksi heikennyksiksi Natura-alueen suojeluperusteeseen. Suunnittelualueen eteläosan suuren petolinnun pesimäreviiriä tai kyseisen reviirin lentoreittejä ei ole huomioitu voimalasijoittelussa vaan voimaloita on kummassakin tuotantoaluevaihtoehdossa sijoitettu liian lähelle pesäpaikkaa ja voimaloiden esitetty sijoittelu katkaisee reviirin lentoreitit myös vaihtopesäpaikoilta tärkeälle saalistusalueelle tuulivoimapuiston suunnittelualueen länsipuolelle. Tämän suuren petolinnun tilanne on Vitsakankaan tuulivoimahankkeen vireilläoloaikana oleellisesti heikentynyt, sillä suunnittelualueella sijaitsevan pesäpaikan pesäpuu on luonnonsuojelulain 73 §:n vastaisesti kaadettu maanomistajan toimesta vuonna 2022. Käydyissä neuvotteluissa maanomistaja on kieltäytynyt korvaamasta hävitettyä pesää asianmukaisesti tekopesällä. Pesäpuun kaatamisen jälkeen kyseisen lintulajin pesintää Natura-alueella tai sen lähialueilla ei ole todettu, mikä korostaa pesimäreviirin huomioon ottamisen ja ennallistavien toimien tärkeyttä tuulivoimalahankkeen voimalasijoittelun jatkosuunnittelussa.	Suunnittelualueen eteläpuoliskolla ei enää ole kyseisen petolinnun pesää eikä lintulajin pesintää ole alueella havaittu. Vaikutukset petolintuun on arvioitu Natura-arvioinnissa (Liite 6.8) sekä päiväpetolinturaportissa (liite 6.9).

15	Toinen päiväpetolintujen ja pöllöjen reviirien tihentymä on Pöytämaalla ja sen lähistöllä. Pöytämaa on kaavassa tunnistettu arvokkaaksi luontokohteeksi ja jätetty esitetyissä vaihtoehtoissa voimalasijoittelun ulkopuolelle. Voimalasijoittelussa huomioitu alue ei kuitenkaan kata kaikkia luontoselvityksessä lähistöltä tunnistettuja pöllöjen ja päiväpetolintujen reviirejä/pesäpaikkoja ja saalistuslentoalueita vaan voimalasijoittelua ja tarvittaessa voimaloiden määrää tulee tarkentaa näiden tietojen pohjalta.	Pöytämaahan ja sen lähiympäristöön jää riittävästi etäisyyttä kaavaehdotukseen valitussa vaihtoehdossa. Pöytämaan alue on pääosin rajattu kaavoitettavan alueen ulkopuolelle.
16	Erityisesti lähialueilta hiljattain löydetty uusi, toisen suuren petolintulajin pesimäreviiri selvityksissä tunnistettuine saalistuslentoalueineen tulee ottaa huomioon voimala-, huoltotie- ja sähkönsiirtolinjan sijoittamisen jatkosuunnittelussa.	Kyseessä oleva petolintu on huomioitu ja sen osalta on tehty seuranta vuonna 2023 ja 2024. Vaikutukset lajiin on arvioitu liitteissä 6.8. ja 6.9. Seuranta lajin osalta tullaan jatkamaan ja seurannan jatkaminen on kuvattu tarkemmin liitteessä 6.9.
17	Muuttolintujen kohdalla linnustoselvityksessä erityisesti lintujen kevätmuuttoa todettiin kohdistuvan tuulivoimala-alueelle. Tuotantoalue sijaitsee alueella, missä muuttolintujen reitit erkanevat Kemijokivarresta sisämaahan päin. Kurjen ja piekanan kohdalla tuotantoalueen yli muuttavien lintujen määrät ovat huomattavia ja tuotantoalueet osuvat piekanan päämuuttoreitille. Merkittävä osa suurista linnuista lentää linnustoselvitysten mukaan törmäysriskikorkeudella, joten kielteiset vaikutukset näihin muuttolintuihin voivat olla merkittäviä.	Tuulivoima-alue sijoittuu piekanojen kevään päämuuttoreitille (Lehtiniemi & Toivanen, 2023). Kevätmuuttoseurannan tulosten perusteella hankealueen yli muuttavien kurkien (848 havaittua yksilöä) ja piekanojen (131 havaittua yksilöä) määrät ovat suhteellisen runsaita, ja kyseiset lajit lentävät useimmiten riskikorkeudella. Monet piekanat pysähtyvät myös saalistamaan Yli-Paakkolan pelloille tuulivoima-alueen läheisyyteen, joten tuulivoimaloiden rakentamisesta voi kohdistua kielteisiä vaikutuksia muuttaville piekanoille. Toisaalta hankealueen länsipuolella Kemijoki säilyy muuttoreitin suuntaisena muuton johtolinjana Vitsakankaan hankkeen toteuttamisesta huolimatta, joten piekanoilla on myös mahdollisuus kiertää tuulivoimalat. Kokonaisuutena vaikutukset linnustoon arvioitu kohtalaiseksi kielteiseksi YVA-menettelyssä. Muualla Suomessa Piekanojen muuttoreitillä tehtyjen selvitysten perusteella piekanojen on todettu kiertävän tuulivoima-alueita.

18	Kemijokivarren pellot ja Suuripään Natura-alueen suot toimivat suurille linnuille (joutsenet, hanhet ja erityisesti kurjet) syksyllä tärkeinä koko Lapin laajuisesti merkittävinä kerääntymisalueina. Muutolle valmistautuvat linnut kokoontuvat päivisin ruokailemaan pelloille ja siirtyvät yöpymään Suuripään Natura-alueen suoalueille. Syysmuuton kerääntymisalueen kurjista suuri osa on nuoria kokemattomia lintuja ja niiden törmäysrinki on kokeneita lintuja suurempi. Kurki on myös Suuripään Natura-alueen suojeluperustelaji ja siten kurkiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset on arvioitava myös Natura-alueen suojeluperusteen merkittävän heikentymisen näkökulmasta. Näiden lintujen päivittäiset siirtymäreitit kulkevat osittain tuotantoalueen ja sähkösiirtolinjavaihtoehdon SVE3 päältä. Pääreitti kuitenkin kulkee Suuripään soilta pohjoiseen tuotantoalueen ohi, mutta ylittää sähkönsiirtovaihtoehtojen SVE0+ ja SVE2 Suuripään Natura-alueella jo olevan voimajohdon ja välille Lehmikumpu-Tervola rakennettavan uuden voimajohdon.	Hankkeen sähkönsiirto toteutetaan vaihtoehdon SVE1 kautta. SVE0+, SVE2 ja SVE3 eivät ole enää hankkeen suunnitelmissa mukana. Vaikutukset kurkiin on arvioitu Natura-arvioinnissa (kaavaehdotuksen liite 6.8)
19	Erityisesti uuden sähkönsiirtolinjan Lehmikumpu-Tervola tärkeimmälle siirtymäreitille osuva osuus (noin 3 km) on syytä toteuttaa maakaapelointina.	Kantaverkkoon liittyminen tehdään sähkönsiirron vaihtoehdolla SVE1. Lehmikumpu-Tervola osuus ei sisälly kaavaehdotukseen ja sen mahdollinen toteuttaminen on Tenve Oy:n vastuulla.
20	Myös lintujen tärkeimpien lentoreittien osalta SVE3:n maakaapelointi voi olla tarpeen (noin 2 km).	Vaihtoehdosta SVE3 on luovuttu.
21	Mahdolliset muut luonnonsuojelulliset esteet (esim. kalkkikalliot) tulee huomioida yksityiskohtaisessa linjaussuunnittelussa.	Kantaverkkoon liittyminen tehdään sähkönsiirron vaihtoehdolla SVE1. Voimajohto ei sijoitu Natura-alueelle eikä sen alueella ole dolomiittisen karbonaattikiven alueita eli potentiaalisia kalkkikallioita.
22	Yhteysviranomaisen katsoo, että toteutusvaihtoehto VE1 on erittäin haitallinen linnuston kannalta, eikä se siten ole toteuttamiskelpoinen.	Toteutusvaihtoehdosta VE1 on luovuttu.

23	Vaihtoehtoon VE2 linnustovaikutusten osalta merkittävyys on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan aliarvioitu arviointiselostuksen johtopäätöksissä. Esitetyn VE2 tuotantoaluerajauksen, tuulivoimaloiden määrän, valitun voimalakorkeuden ja tuulivoimalasijoittelun linnustovaikutusten merkittävyys on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan suuri kielteinen erityisesti päiväpetolintuihin (sekä muuttavat, että pesivät päiväpetolinnut), mutta myös muuhun muuttolinnustoon (erityisesti kurjet) ja pesimälinnustoon kohdistuvien suurten kielteisten vaikutusten vuoksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että esitetyssä muodossaan myöskään VE2 ei ole toteuttamiskelpoinen.	Vaikutukset päiväpetolintuihin on arvioitu kaavaehdotuksen erillisessä liitteessä. Vaikutusten arviointia on päivitetty YVA-selostuksen jälkeen vuoden 2024 petolintuseurannan tietojen pohjalta. Koska kyseessä ovat salassa pidettävät lajit, liite on vain viranomaiskäyttöön. Lisäksi salassa pidettäviä petolintuja on Natura-alueen suojeluperustelajeina ja vaikutusten arviointia niihin on tarkennettu päivitettyyn Natura-arviointiin, joka on kaavaehdotuksen liitteenä. Kurki on Natura-alueen suojeluperustelaji. Natura-arvioinnin perusteella kurjen suotuisaan suojelutasoon ei Vitsakankaan tuulivoimahankkeen myötä aiheudu merkittävää heikennystä. Linnustoselvityksen mukaan alueellisesti hanke todennäköisesti vaikuttaa pöllöihin paikallisella tasolla kohtalaisesti ja Suomen mittakaavassa vähäisesti. Hanke ei vaaranna minkään pöllölajin populaatioita ja elinvoimaisuutta merkittävästi. Vaikutukset ovat pöllöjen näkökulmasta alueelliselta laajuudeltaan vähäisiä ja rajautuvat voimala-alueen läheisyyteen. Sen sijaan ajallinen vaikutus on pysyvä ja pitkäaikainen, sillä voimalat voivat olla toiminnassa jopa 30 vuotta. Metsäkanalintujen osalta kaava-alueen vaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi. Metso ja teeri ovat Natura-alueen suojeluperusteena olevia lajeja ja Natura-arvioinnin perusteella niiden suotuisan suojelun taso ei tuulivoimahankkeen myötä merkittävästi heikennä. Kokonaisuutena tuulivoimahankkeen toteutusvaihtoehtoon (YVA-selostuksen VE2) vaikutusten merkittävyyden linnustolle arvioidaan olevan kohtalaisen kielteinen.
24	Arvioinnissa tuotantoalueiden linnustovaikutuksia lieventävät toimenpiteet, eli tuulivoimaloiden uudelleensijoittelu ja voimaloiden määrän vähentäminen sekä suuren petolinnun pesintää tukevat toimenpiteet on esitetty mahdollisina, mutta yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa esitetyt linnustovaikutuksia lieventävät toimet tulee toteuttaa. Voimaloiden määrän vähentäminen ja voimaloiden uudelleen sijoittaminen etäämmälle päiväpetolintujen ja pöllöjen pesimäreviiritihentymistä, kummankin suuren petolinnun tärkeistä lentoreiteistä ja saalistusalueista sekä metsäkanalintujen soidinpaikoista ovat välttämättömiä vaihtoehtoon	Hankkeesta vastaava on vaikutusten arvioinnin perusteella tullut johtopäätökseen, että voimaloiden vähentämiselle ei ole tarvetta, koska hankkeesta ei ole arvioitu aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Alueella on tehty kattavasti petolintuselvityksiä. Salassa pidettävän petolinnun seuranta jatketaan vielä ennen hankkeen toteutusta ja toteutuksen jälkeen. Suojeluperusteena oleville petolinnuille ei ole arvioitu aiheutuvan merkittävää heikennystä. Vaikutukset hankealueen päiväpetolinnuille, pöllöille ja metsäkanalinnuille on arvioitu kattavasti.

	VE2 suurten kielteisten linnustovaikutusten lieventämiseksi.	
25	Yhteysviranomainen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa esittänyt, että hankkeen eri vaikutustyyppit huomioon ottaen tulisi tarkastella myös tarvittaessa vaihtoehto tai vaihtoehtoja, jossa voimaloita on selkeästi vähemmän. Tällaista vaihtoehtoa ei ole esitetty tarkastelussa, vaikka ympäristövaikutusten arvioinnin aikana hankkeella (molemmilla tuotantoaluevaihtoehdoilla) on todettu suuria kielteisiä linnustovaikutuksia sekä tuotantoalueen pesimälinnustoon, suuriin muuttolintuihin että viereiseen Suuripään Natura-alueen suojeluperustelintuihin ja Suuripään alueen muuhun linnustoon.	Hankkeesta vastaava on vaikutusten arvioinnin perusteella tullut johtopäätökseen, että voimaloiden vähentämiselle ei ole tarvetta. Alueella on tehty kattavasti petolintuselvityksiä. Salassa pidettävän petolinnun seuranta jatketta vielä ennen hankkeen toteutusta ja sitä jatketaan myös toteutuksen jälkeen. Suojeluperusteena oleville petolinnuille tai esimerkiksi kurjille ei ole arvioitu aiheutuvan merkittävää heikennystä. Vaikutukset hankealueen päiväpetolinnuille, pöllöille ja metsäkanalinnuille on arvioitu kattavasti.
26	Koska linnustovaikutukset ovat näin merkittäviä, tulee voimalapaikkoja vähentää linnustوسelvityksissä tunnistetuilla merkittävimmillä lintujen soidin-, reviiri- ja saalistusreittialueilla niin, että erityinen paino on suurten petolintujen reviireillä ja niiden saalistus- ja lentoreiteillä sekä pöllöreviireillä ja kanalintujen soidinalueilla.	Hankkeesta vastaava on vaikutusten arvioinnin perusteella tullut johtopäätökseen, että voimaloiden vähentämiselle ei ole tarvetta. Alueella on tehty kattavasti petolintuselvityksiä. Salassa pidettävän petolinnun seuranta jatketta vielä ennen hankkeen toteutusta ja toteutuksen jälkeen. Suojeluperusteena oleville petolinnuille ei ole arvioitu aiheutuvan merkittävää heikennystä. Vaikutukset hankealueen päiväpetolinnuille, pöllöille ja metsäkanalinnuille on arvioitu kattavasti.
27	Viitasammakon ja lepakoiden esiintymisestä tuotantoalueella on erilliset maastokäynnein toteutetut selvitykset, joihin vaikutusten arviointi perustuu. Näitä selvityksiä voidaan pitää riittävän luotettavina. Havaitun viitasammakon soidinpaikka Kummunjärvellä on jäämässä kummassakin tuulivoimalavaihtoehdossa arvioitujen vaikutusten ulkopuolelle. Voimalapaikkojen, kaapelointien ja huoltoteiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja sijoittelussa tulee huolehtia, ettei kohteen vesitasapaino muutu pinta- ja pohjavesien mahdollisten virtausmuutosten vuoksi.	Kummunjärvi on rajattu rakentamisen ulkopuolelle kaavaehdotuksessa suojelumerkinnällä s-1.

28	Arvioinnissa todetaan viitasammakon osalta, että maastossa toteutettavat selvitykset on suositeltavaa tehdä suunnittelun jatkovaiheissa, kun sähkönsiirtoreitti on valittu. Erityisen tärkeää selvityksen tekeminen on, mikäli valittava voimajohtovaihtoehto kulkee Suuripään Natura-alueen läpi ja linjauksen lettoasoilla tehdään muutos- ja rakennustöitä.	Kantaverkkoon liittyminen tehdään sähkönsiirron vaihtoehdolla SVE1, joka ei sijoitu Natura-alueelle.
29	Yhteysviranomaisen katsoo, ettei hankkeesta tule todennäköisesti kohdistumaan merkittäviä vaikutuksia viitasammakoihin tai lepakoihin, mikäli toteutettavalla voimajohtoreitillä tehdään suunnitteluvaiheessa maastokartoitukset viitasammakon osalta ja viitasammakon esiintymät jätetään vaikutusten ulkopuolelle pylvässiijoittelun ja vaikutuksia lieventävinä toimenpiteinä esitettyjen rakentamisen menetelmien ja töiden toteutusajankohdan suunnittelun avulla.	Kantaverkkoon liittyminen tehdään sähkönsiirron vaihtoehdolla SVE1, joka ei sijoitu Natura-alueelle.
30	Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö	
31	Yhteysviranomaisen katsoo, että maisemavaikutusten nykytilan kuvauksesta käy ilmi tuulivoimaloiden merkittävimmät näkymäalueet ja selostuksessa on tuotu esiin vaikutukset hankkeen kannalta herkimmiksi arvioituihin maiseman arvokohteisiin. Havainnekuvia on laadittu päivä- ja jossain määrin myös yöaikaan verrattuna nykytilaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnin tuloksia ja siitä tehtyjä johtopäätöksiä on esitetty selostuksessa johdonmukaisesti, mutta muiden näkyvyyteen vaikuttavien toimenpiteiden (mm. avohakkuut) vaikutuksia tuulivoimaloiden ja voimajohtojen näkyvyyteen ei varsinaisesti ole huomioitu arvioinnissa, mikä heikentää hieman arvioinnin luotettavuutta. Tästä aiheutuva epävarmuus on tunnistettu arvioinnissa. Kuvasovitteissa ei myöskään ole mukana muiden hankkeiden tuulivoimaloita, mutta näkymäalueanalyysin avulla lähialueiden olemassa olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia on pyritty havainnollistamaan. Edellä todetuista puutteista huolimatta yhteysviranomaisen katsoo, että maiseman nykytilaa on kuvattu ja muutosta havainnollistettu riittävällä tavalla, jotta maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointi on riittävän luotettavalla tavalla mahdollista. Yhteysviranomaisen kuitenkin yhtyy sekä lausunnoissa että mielipiteissä esitettyihin näkemyksiin	Kaavaehdotukseen on laadittu lisää havainnekuvia. Havainnekuvien paikkojen valinnassa on otettu huomioon saatu palaute. Mielipiteessä havainnekuvia pyytäneelle taholle on laadittu ja toimitettu havainnekuva tämän kiinteistön läheisyydessä. Havainnekuvat ovat kaavaehdotuksen liitteessä 3.

	havainnollistamisaineiston täydentämistarpeesta hankkeen jatkosuunnittelussa. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelussa havainnollistamiseen tulee panostaa. Havainnekuvien laadinnassa tulee ottaa huomioon lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä havainnekuvien ottopaikkoja, sekä muut vaikutusalueella vireillä olevat tuulivoimahankkeet ja tuotannossa olevat tuulivoimala-alueet.	
32	Yhteysviranomainen tuo vielä esille, että ympäristöministeriön opas maisemavaikutusten arvioimiseksi on aivan äskettäin päivitetty (Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Päivitys 2024. Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29.	Ympäristöministeriön uusi ohje Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa: Päivitys 2024 julkaistiin 27.8.2024, jolloin Vitsakankaan maisemavaikutusten arviointi oli jo pitkälti tehty. Uudessa oppaassa on päivitetty mm. maisemavaikutusten ohjeelliset etäisyysvyöhykkeet, jossa teoreettinen maksiminäkyvyysalue on noin 30–40 km voimaloista. Uusi ohje on sovellettavissa kokonaiskorkeudeltaan yli 300 m oleville tuulivoimaloille. Vitsakankaan tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m. Täten on pidetty perusteltuna arvioida vaikutuksia Ympäristöministeriön Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa (SY I/2016) ohjeen etäisyysvyöhykkeiden mukaisesti. Varsinainen maisemavaikutusten arviointi perustuu Päivitys 2024 ohjeen mukaisesti kohteen herkkyyteen ja muutoksen suuruuteen. Arvioinnissa käytetty herkkyyden ja muutoksen suuruuden kriteeristö on esitetty liitteessä 12,

		ja se mukailee uuden ohjeen kriteeristöjä ja on pääsisällöltään samankaltainen.
33	Hankealueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu hankkeen vaikutuspiirissä olevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet, mutta lähtötiedoissa on epätarkkuutta, jonka Tornionlaakson museo on lausunnossaan nostanut esiin. Yhteysviranomainen katsoo, että rakennetun kulttuuriympäristön kuvausta ja arviointia tulee jatkosuunnittelussa tarkentaa ottaen huomioon myös paikallisesti merkittävät kohteet.	Rakennetun kulttuuriympäristön kuvausta ja arviointia on tarkennettu kaavaehdotukseen paikallisesti merkittävät kohteet huomioiden.
34	Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on arvioitu hankkeen aiheuttamia vaikutuksia valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin pääosin riittävällä tavalla, mutta yhteysviranomainen pitää rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia arviointiselostuksessa arvioitua kielteisempinä. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä huomiota keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä maakunnallisesti merkittäviin kulttuurihistoriallisiin alueisiin ja kohteisiin voidaan vähentää tai lieventää. Ottaen huomioon Natura-arvioinnin johtopäätös voimaloiden ilmeisestä vähentämistarpeesta merkittävien Natura-alueen suojeluperusteiden heikentämisen estämiseksi yhteysviranomainen edellyttää ottamaan samassa yhteydessä huomioon etenkin valtakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöarvoihin kohdistuvien vaikutusten vähentämisen.	Vaikutuksia voidaan lieventää: 1) Tuulivoimaloiden sijoittelulla maisemavaikutuksia voidaan vähentää merkittävästi yksittäisiin kohteisiin, mutta kokonaisvaikutuksiin nämä lieventämistoimet eivät juurikaan vaikuta. 2) Tuulivoimalat ovat kooltaan suuria, ja tämän seurauksena haitallisten maisemavaikutusten vähentämisen keinovalikoima on rajallinen. Suojapuustoa istuttamalla voidaan muodostaa näkymisen katvealueita ja siten vähentää paikallisesti maisemallisia vaikutuksia. Näkösuojaa antavaa puustoa kannattaa istuttaa erityisesti herkkien kohteiden läheisyyteen. Mitä lähempänä katselupistettä on näkymiä katkaisevia elementtejä, sitä tehokkaammin näkymät peittyvät. Istutettavan kasvillisuuden tavoitteena on luoda ilmeeltään luonnollisia ja monimuotoisia kasvillisuusalueita. 3) Tuulivoimaloiden lentoestevalojen päällä oloaika ja valosta aiheutuvaa maisemahaittaa voidaan minimoida tutkaohjausjärjestelmällä. Tutkaohjatut lentoestevalot ovat normaalisti sammutettuina, ja ne syttyvät tarpeen mukaan tutkahavaintojen perusteella. • Tutkaohjausjärjestelmä ei ole Suomessa vielä yleisesti käytössä. Tietävästi tutkaohjausjärjestelmää on käytetty yhdessä tuulivoimapuistossa Suomessa.

		• Tuulivoimaloiden lentoestevalot voidaan pitää säännösten sallimassa minimissä, ja esimerkiksi alueen keskiosassa sijaitsevien voimaloiden valaistus voi olla reuna-alueen voimaloita pienitehoisempi. • Valot pyritään suuntaamaan lupamääräysten rajoissa niin, että niiden näkyvyys alaspäin olisi mahdollisimman pieni.
35	Yhteysviranomainen katsoo, että näkemäalueanalyysit tulisi laatia myös yhteisvaikutuksista kaikkien tiedossa olevien tuulivoimahankkeiden kanssa.	Yhteisvaikutuksista on YVA-selostusvaiheessa laadittu näkemäalueanalyysi, joka on kaavaehdotuksen liitteessä 3. Voimalapaikat tarkentuivat kaavaluonnoksesta kaavaehdotukseen niin vähäisesti, ettei sillä ole olennaista vaikutusta näkemäalueanalyysin tulokseen. Tämän takia näkemäalueanalyysiä ei laadittu uudelleen kaavaehdotusvaiheeseen.
36	Meluvaikutus	
37	Meluvaikutuksien ylärajaa on arvoitu melupäästön (äänitehotaso) takuuarvolla 110 dB(A), eikä tätä suuremmalla. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että melumallinnustarkastelu perustuu ympäristöministeriön ohjeen (2/2014) mukaisesti melupäästön ylärajatarkasteluun. Laskennassa tulee käyttää suunnitellun/rakennettavan tai sitä ääniteknisesti vastaavan tai melupäästöltään suuremman voimalan lähtötietoja. Laskennan lähtöarvona tulee käyttää melupäästön (äänitehotaso) takuuarvoa eli laitevalmistajan takaamaa voimalan äänitehotasoa (emissio) voimalan tuottaessa enimmäissähkötehon.	Tuulivoimapuistossa käytettävä tuulivoimalamallin äänitehotason taajuusjakauma ei vielä ole tiedossa, joten äänitehotasona on käytetty tilaajan arvioimaa 108 dB(A). Äänitehotason taajuusjakaumana on käytetty WSP:n Vestaksen V126 voimalalle (napakorkeus 147 m) mittaamaa tulosta. Taajuusjakaumaa on tasaisesti vahvistettu niin, että äänitehotasoksi on saatu 108 dB(A). Äänitehotasoon on laskennassa lisätty standardin IEC 61400-14 mukainen kokonaisepävarmuustaso 2 dB, joten äänitehotason takuuarvoksi saadaan 110 dB(A). Arvioinnin suurin epävarmuus liittyy käytettyyn äänitehotason taajuusjakaumaan, joka ei ole suunnitellulle voimalamallille ilmoitettu, koska voimalamallia ei ole vielä valittu vaan WSP:n muualla mittaama. Voimaloiden äänitehotason taajuusjakauma ei kuitenkaan yleensä merkittävästi muutu voimalasta toiseen vaan erot painottuvat äänitehotason suuruuteen. Mitattua äänitehotasojakaumaa on tässä selvityksessä suurennettu niin, että

		kokonaisäänitehotaso vastaa tuulivoimapuistoon suunnitellun voimalamallin äänitehotasoa. Lisäksi tässä selvityksessä äänitehotason taajuusjakaumaan on lisätty varmuusarvo 2 dB, joten käytetty epävarmuus on sen verran suuri, että mallinnuksen tuloksia voidaan pitää luotettavana. Melumallinnukset päivitetään rakennuslupavaiheessa, kun voimalatyyppi on valittu.
38	Välkevaikutus	
39	Hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistettava, etteivät välkkeelle annetut suositusrajat ylitä.	Välkkeelle annetut suositusrajat eivät ylity kaavaehdotuksen mukaisella voimalasijoittelulla. Voimalapaikat tarkentuivat vähäisesti luonnosvaiheesta kaavaehdotusvaiheeseen. Välkkeen mallinnusohjelmalla tarkistettiin tarkentuneet voimalapaikat ja muutos oli niin vähäinen, ettei välkemallinnusta ollut tarvetta päivittää kaavaehdotusvaiheeseen.
40	Vaikutukset maa- ja kallioperään	
41	Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelussa on tärkeä ottaa huomioon pohjatutkimuksista saatavat tiedot esimerkiksi tuulivoimaloiden tarkan sijainnin ja perustamistavan suunnittelussa.	Pohjatutkimuksista saatavat tiedot otetaan huomioon jatkosuunnittelussa
42	Pohjavedet	
43	Yhteysviranomaisen katsoo, että suurin epävarmuus liittyy sähkönsiirron järjestämiseen ja siitä Kattilaharjun pohjavesialueeseen kohdistuviin vaikutuksiin. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan edellä mainitun epävarmuuden hankkeen jatkosuunnittelussa ja korostaa huolellisen suunnittelun ja toimintakulttuurin tärkeyttä, jotta haitallisia pohjaveden määrään tai laatuun kohdistuvia vaikutuksia voidaan ehkäistä.	Hankkeessa on päätetty edetä sähkönsiirron vaihtoehdolla SVE1, joka ei sijoitu pohjavesialueelle eikä pohjavesialueen läheisyyteen.
44	Poronhoito	
45	Yhteysviranomaisen korostaa, että neuvotteluita (paliskunnan kanssa) on syytä järjestää myös YVA-menettelyn jälkeen.	Hankkeesta vastaava järjestää paliskunnan kanssa neuvotteluja tarvittaessa YVA-menettelyn jälkeen.
46	Yhteysviranomaisen edellyttää, että hankkeesta vastaavan ja paliskunnan tulee sopia poronhoidolle kohdistuvien haittojen lieventämisen keinoista ja kompensatioista sekä seurannasta ja toteuttaa niitä sovitusti.	Hankkeesta vastaava sopii näistä paliskunnan kanssa.

47	Hankkeen jatkosuunnittelussa on huolehdittava siitä, että poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan ja poronhoidolle tärkeät alueet otetaan huomioon kaavoituksessa voimassa olevan maakuntakaavan ohjauksen mukaisesti. Tämä koskee Vitsakankaan hankkeen suunnittelun ja toteutuksen lisäksi myös yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen toteaa, että yleiskaavoituksessa yhteisvaikutuksia tulee tarkastella erityisen tarkasti maakuntakaavan määräysten toteutumisiksi.	Kaavaehdotuksen mukainen kaava-alue ei ole kovinkaan keskeistä aluetta Narkauksen paliskunnan kannalta, mikä on käynyt ilmi poronhoitolain mukaisessa neuvottelussa. Yhteisvaikutukset poronhoidolle on arvioitu kaavaselostuksessa.
48	Arkeologia	
49	Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikkakin varsinainen arkeologinen inventointi on laadittu, arviointiselostuksessa on useita epätarkkuuksia, virheitä ja puutteita, jotka Tornionlaakson museo on nostanut lausunnossaan esille. Muinaisjäännöksiin ja arkeologisiin kohteisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia tulee täydentää siten kuin Tornionlaakson museon lausunnossa on todettu.	Arviointia on täydennetty kaavaehdotukseen Tornionlaakson museon lausunto huomioiden.
50	Mikäli voimaloita tai muuta hankerakentamista osoitetaan inventoimattomille alueille, tulee inventointi päivittää ja raportit lähettää Tornionlaakson museolle välittömästi niiden valmistuttua.	Kaava-alue on inventoitu riittävästi. Maastotyössä tarkastettiin tunnetut arkeologiset kohteet sekä etsittiin aikaisemmin tuntemattomia kohteita topografialtaan ja maastoltaan muinaisjäännöksille potentiaalisilta vaikuttavista paikoista. Arkeologisen inventoinnin raportti on kaavaehdotuksen liitteessä 5.
51	Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja liikenne	
52	Yhteysviranomaisen korostaa, että yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon (MRL 39 §). Länsi-Lapin maakuntakaavassa hankealuetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueeksi, eikä tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvaksi alueeksi. Kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ja yhteysviranomaisen kehottaa ottamaan tämän huomioon yleiskaavoituksessa.	Vitsakankaan kaava-aluetta ei ole merkitty Länsi-Lapin maakuntakaavassa tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvaksi alueeksi eikä tuulivoimaloiden alueeksi. Maakuntakaavan yleismääräysten mukaan tuulivoimaloiden sijoittaminen maakuntakaavan alueella ratkaistaan kuntakaavoituksella. Toisin sanottuna Länsi-Lapin maakuntakaavan alueella tuulivoimahankkeiden sijoittaminen kokonaan maakuntakaavan tv-alueiden ulkopuolelle on sallittua, mikäli kuntakaavoituksella voidaan varmistaa paikan soveltuvuus. Vitsakankaan alue ei ole mukana Lapin liiton tuulivoimaselvityksessä 2022. Lapin tuulivoimaselvitys 2023–2024 täydentää ja laajentaa edellisvuoden selvityksen suotuisia tuulivoima-alueita ja tutkii potentiaalia uusiutuville energian tuotantotavoille. Julkisesti

		vireillä olevia tuulivoimaloiden alueita ei ole osoitettu tuulivoimapotentialisiksi alueiksi selvityksessä, sillä niiden suunnittelu ja vaikutusten arviointi ovat jo käynnissä, tarjoten tarkempaa tietoa kuin maakunnallisessa selvityksessä. Tuulivoimaselvityksellä ei ole juridisesti sitovaa asemaa, eikä alueen puuttuminen selvityksen kohdeluettelosta estä hankkeen kaavoittamista.
53	Vaikutukset maatalouteen ja eläinten laiduntamiseen on nostettu esiin annetussa palautteessa. Hankkeen jatkosuunnittelussa mahdolliset muutkin kuin porojen laidunalueet tulee ottaa huomioon.	Mielipiteissä on nostettu esiin hirvien talvilaiduntaminen sekä yleisellä tasolla vaikutus maatalouteen ja eläinten laiduntamiseen. Rakentamisvaiheessa hirvet todennäköisesti välttelevät tuulivoima-alueita. Suomesta ei ole varsinaisia tutkimustuloksia aiheesta, mutta esimerkiksi Luke:n erikoistutkija Ari Nikulan mukaan tuulivoimaan liittyvät tiet ja voimalinjat lisäävät erilaisten reuna-alueiden ja pensaiden määrää, mikä hyödyttää hirvieläimiä ja heinikossa viihtyviä jysijöitä (haastattelu Maaseudun tulevaisuuden artikkelissa 6.3.2023). Hankealueen ympäristössä tapahtuvaan maatalouteen hanke ei vaikuta. Hankealueen välittömästä läheisyydestä ei ole tiedossa maatalouseläinten laitumia.
54	Vaikutukset puolustusvoimien toimintaan	
55	Arviointiselostuksen mukaan Puolustusvoimilta on 9.2.2022 saatu lausunto ja hanke on saanut Puolustusvoimien hyväksynnän. Arviointiselostuksesta ei käy ilmi, mille voimalamäärälle ja millä voimalasijainnilla hyväksyntä on saatu. Yhteysviranomaisen toteaa, että Puolustusvoimien yleisen linjauksen mukaan, mikäli toteutettavien tuulivoimaloiden korkeus kasvaa yli 10 metriä, voimaloiden määrä kasvaa tai sijoittelu poikkeaa enemmän kuin 100 metriä niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimien Pääesikunnan operatiivinen osasto on antanut lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä, tulee hankkeesta vastaavan hakea Pääesikunnalta uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että kunta ei voi hyväksyä tuulivoimayleiskaavaa ilman Puolustusvoimien hyväksyntää.	Hankkeesta vastaava on pyytänyt puolustusvoimilta uuden lausunnon kaavaehdotusvaiheeseen ja se on saatu 28.10.2024.
56	Ihmisten elinolot ja viihtyisyys sekä virkistyskäyttö	

57	Lausunnoissa ja mielipiteissä on nostettu esiin, että suojaetäisyyden tulisi olla vähintään kolme kilometriä, mielellään enemmän, mikä tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Yhteysviranomainen katsoo, että asutuksen ja tuulivoimaloiden etäisyyttä tulee jatkosuunnittelussa pyrkiä vielä kasvattamaan, mikä vähentäisi tuulivoimaloista aiheutuvia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia. Lähtökohtana tulee olla, ettei melu- ja välkevaikutuksia asutukselle aiheudu.	Kaavaehdotukseen mukaisesta voimalasijoittelusta ei aiheudu raja-arvot ylittäviä vaikutuksia asutukselle melusta eikä välkkeestä.
58	Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan laadittavaan seurantaohjelmaan tulisi kirjata ympäristöministeriön ohjeen 4/2014 mukaisia melumittauksia, mikäli alueen asukkaat kokevat toistuvaa häiritsevää melua.	Melumittauksia voidaan tehdä, mikäli alueen asukkaat kokevat toistuvaa häiritsevää melua.
59	Asukkaiden palautteenantomahdollisuutta on hyvä tarkentaa hankkeen jatkosuunnittelussa.	Osayleiskaavaehdotus asetetaan MRL 65 §:n ja MRA 19 §:n mukaan kunnanhallituksen päätöksellä julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi. Osayleiskaavan nähtävilläolosta tiedotetaan julkisesti paikallislehdissä ja kaupungin internetsivulla sekä kirjeitse kaava-alueen ja naapurikiinteistöjen maanomistajille alle 3 km etäisyydellä suunnitelluista tuulivoimaloista. Osallisilla on oikeus tehdä kirjallinen muistutus kaavaehdotuksesta. Muistutus on toimitettava kirjallisena Tervolan kunnalle ennen nähtävilläolon päättymistä. Osayleiskaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta. Saatu palaute käsitellään koosteeksi ja muistutuksiin ja lausuntoihin annetaan perustellut vastineet. Nähtävilläolon yhteydessä järjestetään tiedotus- ja keskustelutilaisuus.
60	Yhteysviranomainen myös katsoo, että hankkeen toteutuessa olisi hyvä suorittaa uusi asukaskysely 1–3 vuoden kuluessa tuotannon käynnistymisestä, jonka avulla selvitetään lähialueen asukkaiden käytännön kokemuksia tuulipuiston vaikutuksista.	Asukaskysely järjestetään tarpeen mukaan.
61	Hankkeen toteuttamiskelpoisuus	
62	Yhteysviranomainen katsoo, että vaihtoehto VE1 ei ole toteuttamiskelpoinen.	Vaihtoehdosta VE1 on luovuttu.

63	Viitaten edellä luontoarvoista lausuttuun ja Suuripään Natura-alueen Natura-arvioinnista annettuihin lausuntoihin, yhteysviranomainen toteaa, että sähkönsiirtovaihtoehdon SVE2 vaikutuksia valtion hallinnassa oleviin luonnonsuojeluun varattuihin alueisiin ei ole YVA-selostuksessa riittävästi selvitetty, eikä vaihtoehto SVE2 siten ole toteuttamiskelpoinen. Metsähallituksen lausunnon mukaisesti hankkeesta vastaavan tulisi selvittää, onko purettavan voimajohdon tilalle samaan johtokäytävään rakennettavan uuden voimajohdon osalta kyse Suuripään luonnonsuojelualueen rauhoitussäännöksissä kielletystä toiminnasta, jonka vuoksi sähkönsiirtovaihtoehdon SVE2 toteuttaminen edellyttäisi asiasta säätämistä Suuripään luonnonsuojelualueen perustamissääädöksessä.	Vaihtoehdosta SVE2 on luovuttu.
64	Viitaten ELY-keskuksen Natura-arvioinnista annettuun lausuntoon yhteysviranomainen toteaa, että mikäli sähkönsiirrossa päädyttäisiin vaihtoehtoon SVE3, tulisi tärkeimpien Kemijokivarren peltojen ja Suuripään Natura-alueen soiden välisten lentoreittien alueet toteuttaa maakaapelointina, jotta linjausvaihtoehdon merkittävät heikennykset kuikkaan ja metsähanheen ovat poissuljettuja. Lisäksi tulee huomioida muut edellä todetut tätä vaihtoehtoa koskevat selvitystarpeet.	Vaihtoehdosta SVE3 on luovuttu.
65	Ottaen huomioon edellä luontoarvoista lausuttu ja Natura-arvioinnin johtopäätös voimaloiden ilmeisestä vähentämistarpeesta merkittävien Natura-alueen suojeluperusteiden heikentämisen estämiseksi yhteysviranomainen edellyttää ottamaan samassa yhteydessä huomioon, että hanke saattaa muuttua kokonaisuudessaan siten, että useisiin vaikutustyyppeihin aiheutuu muutoksia. Tästä johtuen voi olla tarpeellista ajantasaistaa YVA-selostusta ja yhteysviranomainen antaa ajantasaistetusta arviointiselostuksesta uuden perustellun päätelmän.	YVA-selostusta ei tällä hetkellä katsota olevan tarpeen ajantasaistaa.
66	Lapin ELY-keskuksen Natura-lausunnon yhteenveto perusteltuun päätelmään	
67	Suojeluperusteena olevien kiiltosirppisammaleen ja isonuijasammaleen esiintymisestä (Natura-alueella sijaitsevan) johtokäytävän kaikilla osilla ei ole varmuutta puutteellisen maastokartoitusaineiston vuoksi. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan näihin lajeihin kohdistuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei	Natura-alueella sijaitsevasta voimajohdosta on luovuttu. Kaavaehdotukseen on valittu voimajohtovaihtoehdoista YVA-selostuksen SVE1, joka ei sijoitu Natura-alueelle.

	näin ollen Natura-arvioinnissa pystyttyä poissulkemaan.	
68	Tuotantoaluevaihtoehto VE1 ei ole toteuttamiskelpoinen.	Vaihtoehdosta VE1 on luovuttu.
69	Lapin ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, jonka mukaan tuotantoaluevaihtoehdolla VE2 voi olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia Suuripään uhanalaisen lajin (salassa pidettävä laji), uhanalaisen lajin (salassa pidettävä laji), metsähanhi- ja metsopopulaatioille. ELY-keskus katsoo, että näiden lajien lisäksi merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja myöskään kuikan, kurjen, joutsenen, hiiripöllön, suopöllön sekä teeren populaatioiden osalta. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tuotantoaluevaihtoehdossa VE2 merkittävät heikennykset eivät ole poissuljettuja uhanalaisen lajin (salassa pidettävä laji) ja kuikan osalta arvioinnissa esitetyin lieventävin toimenpitein eikä tuotantoaluetta VE2 siten voi toteuttaa esitetystä muodosta. Lapin ELY-keskus arvioi, että voimaloiden määrän vähentämisellä ja voimaloiden uudelleen sijoittelulla voi olla mahdollista lieventää vaikutuksia niin, että merkittävä heikennys uhanalaiseen lajiin (salassa pidettävä laji) ja kuikkaan voidaan poissulkea, mikäli tuotantoalueen eteläosan saalistuslentoreittien ja pesimäreviirin alue jätetään voimalarakentamisen ulkopuolelle.	Arviointia on tarkennettu päivitettyyn Natura-arviointiin. Arvioinnin perusteella Natura-alueen suojeluperusteena oleville lajeille ei aiheudu merkittävää heikennystä Vitsakankaan tuulivoimahankkeesta.
70	Sähkönsiirtoreitillä SVE1 ei ole vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin.	Tuulivoimapuisto liitetään kantaverkkoon vaihtoehdon SVE1 kautta.
71	Natura-arvioinnissa hankkeen eri toteutusvaihtoehtojen vaikutuksia suojeluperusteisiin on arvioitu moniportaisella asteikolla. Minkään suojeluperusteen kohdalla ei selkeästi oteta kantaa siihen, aiheutuuko kyseiseen suojeluperusteeseen merkittävää heikennystä vai ei. Natura-arviointi ei siten kaikilta osin ole asianmukainen eli sisällä täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä eikä sen perusteella voida siksi sulkea pois Natura-alueeseen kohdistuvan merkittävästi heikentävien vaikutusten mahdollisuutta. Arvioinnin perusteella ei voida asianmukaisesti arvioida eikä sulkea pois hankkeen vaikutuksia Natura-alueen koskemattomuuteen.	Natura-arvioinnista toimitetaan ELY:lle päivitetty versio.

72	Hankkeen jatkokäsittelyssä huomioitavaa	
73	Yhteysviranomaisen huomauttaa, ettei kunta voi hyväksyä tuulivoimayleiskaavaa ennen kuin täydennetty Natura-arviointi on laadittu ja täydennetystä Natura-arvioinnista on annettu ELY-keskuksen ja Metsähallituksen lausunto.	Natura-arvioinnista toimitetaan ELY:lle päivitetty versio.
74	myös YVA-selostusta voi olla tarpeellista ajantasaistaa, jonka jälkeen yhteysviranomaisen antaa ajantasaistetusta arviointiselostuksesta uuden perustellun päätelmän.	YVA-selostusta ei tällä hetkellä katsota olevan tarpeen ajantasaistaa.